

Maria Kocur

"Sztuka bycia człowiekiem :
wychowanie a poszukiwanie
wartości i sensów życia : artykuły,
eseje, wspomnienia, notatki, szkice",
red. B. Dymara, B. Cholewa-Gałuszka,
E. Kochanowska, Kraków 2011 :
[recenzja]

Cieszyński Almanach Pedagogiczny 1, 215-216

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Sztuka bycia człowiekiem.
Wychowanie a poszukiwanie wartości i sensów życia.
Artykuły, eseje, wspomnienia, notatki, szkice.
Red. B. DYMARA, B. CHOLEWA-GAŁUSZKA i E. KOCHANOWSKA.
Kraków: Oficyna Wydawnicza „Impuls”, 2011, 334 ss.

Publikacja składa się z dwóch części, z których pierwsza zatytułowana jest *Nauczyciele jako poławiacze pereł*, zaś część druga nosi znamieny tytuł *Trud niedaremny*. We wstępie Bronisława Dymara – wieloletni pedagog, twórca pedagogiki współbycia, zamieściła przedmowę, w której uświadamia czytelnikowi, że: „Trzeba mieć wiele siły, konsekwencji i determinacji, by żyjąc we współczesnym świecie pełnym zagrożeń, nie zatracić wartości, na których opiera się nasze człowieczeństwo” (s. 13).

Do wstępu dołączone zostały treści dwóch listów Papieża Jana Pawła II z roku 2002 i 2004 oraz jeden list Papieża Benedykta XVI z 2009 roku, w których Namiestnicy Chrystusa dziękują Bronisławie Dymarze za książki serii pedagogicznej *Nauczyciele – Nauczycielom*. Oprócz listów czytelnik może zapoznać się z *Hendekalogiem inteligenta* autorstwa znanego filozofa Leszka Kołakowskiego.

Część pierwsza, której podstawą był kwestionariusz ankiety rozesłany w 2006 roku do respondentów, zawiera kilkadziesiąt zróżnicowanych wypowiedzi, refleksji i „złoty myśli” na temat wartości, wśród których naczelną rolę zajmuje miłość, przyjaźń, życzliwość, nadzieja i optymizm. Dziesięć rozdziałów części pierwszej ukazuje, jak ważne są wartości w zmieniającej się rzeczywistości społecznej, kulturowej i wychowawczej. Każdy z rozdziałów poprzedzony jest rozważaniami wstępnymi, w których autorka Bronisława Dymara wprowadza czytelnika nie tylko w tematykę rozdziałów, ale przybliża siedem przestrzeni pedagogiki współbycia, o których należy pamiętać w niełatwym procesie nauczania i wychowania.

Wśród omawianych zagadnień pierwszej części ważne miejsce zajęły także problemy związane z kulturą współżycia w rodzinie, szkole i życiu publicznym oraz tematyka nawiązująca do roli, jaką pełnią współczesne media, a zwłaszcza cyberprzestrzeń, w wychowaniu i edukacji. Podkreślić należy, że z wypowiedzi autorów wyraźnie widać, jak istotną sprawą jest tworzenie życzliwych, interpersonalnych przestrzeni w kontaktach z uczniami.

Część druga omawianej książki stanowi podsumowanie serii pedagogicznej *Nauczyciele – Nauczycielom*, redagowanej przez Bronisławę Dymarę. Na temat przydatności tomów wchodzących w skład serii wypowiadają się recenzenci tych prac, znani pedagodzy, profesorowie wyższych uczelni w Polsce, m.in. Bogusław Śliwerski, Kazimierz Denek, Wiesława Korzeniowska, Jan Miodek, Daniel Kałużebiec, Pola Kuleczka, Genowefa Koć-Seniuk, Jerzy Stochmiałek i wielu innych. Autorzy podkreślają, że wspomniana seria wydawnicza „nawiązuje do najlepszych tradycji nauczycielskiego ruchu autoedukacyjnego” (s. 254), a słowa i przykłady ukazane w poszczególnych książkach „stanowią zdrowy pokarm dla serca, ducha i umysłu” (s. 262). Interesująca jest wypowiedź współredaktorki książki Ewy Kochanowskiej, która podkreśla, że poszczególne tomy serii *Nauczyciele – Nauczycielom*, „w przystępny sposób prezentują rzetelną wiedzę o dziecku, a wiedza ta jest niezbędna każdemu nauczycielowi do rozumienia naturalnej spontaniczności dziecka i kształtowania jego twórczej postawy wobec siebie i świata marzeń, przyrody, sztuki, pokus itp.” (s. 188).

Książka *Sztuka bycia człowiekiem* zawiera wiele egzemplifikacji, a zebrane w niej wypowiedzi są cennymi wskazówkami dotyczącymi postępowania w codziennym życiu każdego czytelnika niezależnie od wykształcenia, wieku, statusu społecznego, gdyż w każdej sytuacji trzeba być człowiekiem. Autorzy starają się dać odpowiedź na podstawowe pytanie zawarte w publikacji: co to znaczy być człowiekiem? Publikacja skłania czytelnika do zatrzymania się, refleksji, zastanowienia nad preferowanymi wartościami i sensem życia. Wszystkie wypowiedzi są wartościowe, różnorodne i interesujące, gdyż mają na celu ocalić człowieczeństwo w człowieku. Dlatego warto polecić tę lekturę tym wszystkim, którym bliska jest sprawa wychowania zarówno nauczycielom, wychowawcom, rodzicom i uczniom, a także pasjonatom wychowania i organizatorom szkolnictwa, zwłaszcza w sytuacji, kiedy mówi się o kryzysie wychowania.

W poszczególnych rozdziałach można odnaleźć wizję szkoły jako miejsca wszechstronnego rozwoju uczniów i przestrzeni, w której nie tylko zdobywają oni nowe informacje i umiejętności, ale uczą się łączyć wiedzę szkolną z wiedzą osobistą wyniesioną z codziennych sytuacji życiowych.

Aneks stanowi 22 fotografii przedstawiających autorów i redaktorów serii *Nauczyciele – Nauczycielom* – redagowanej przez Bronisławę Dymarę.

Treści przedstawione w książce są pomocne w budowaniu prawdziwych wartości, więzi i relacji międzyludzkich we współczesnym, masowym i globalnym świecie.

Maria Kocur